

SVERIGES TVÄTTERIFÖRBUND

Tvätt- och textilservicebranschens samhällsvärde

- Idag och imorgon

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	2
2	Inledning	4
2.1	Vad är tvätt- och textilservice?	4
2.2	Hur stor är tvätt- och textilservicemarknaden?	5
3	Branschens samhällsekonomiska avtryck	6
3.1	Branschens storlek och direkta ekonomiska effekter	6
3.2	Effekter hos branschens leverantörer	7
3.3	Effekter av medarbetarnas konsumtion	8
4	Framtida utmaningar och behov	9
4.1	Fria arbetskläder i vården.....	9
4.2	Få vardagen att gå ihop för fler	10
4.3	Åldrande befolkning ökar behoven.....	12
4.4	Arbetsmarknaden och behov av instegsjobb	14
5	Digitalisering och utveckling	15
5.1	Nya digitala lösningar för privatpersoner	15
5.2	Innovationer som möter miljöutmaningen.....	16
6	Slutsatser	18
6.1	Branschens samhällsekonomiska avtryck.....	18
6.2	Framtida utmaningar och behov	18
6.3	Digitalisering och utveckling	19
6.4	Rekommendationer	19
7	Kontakt	20
8	Referenser	21

1 SAMMANFATTNING

Tvätt- och textilservicebranschen visar på en stor potential att växa och därmed att kunna erbjuda nyanställningar. Det underlag som presenteras i denna rapport pekar på att branschen kan dubblera antalet anställda, vilket innebär en nyrekrytering av 5 000 personer.

Detta är extra intressant då branschen i hög utsträckning har möjlighet att erbjuda anställning till personer som annars står långt ifrån arbetsmarknaden, så kallade instegsjobb. Inom den absolut största yrkesgruppen i branschen, har ungefär en tredjedel högst grundskoleutbildning och drygt hälften högst gymnasieutbildning; ungefär 40 procent är födda utomlands.

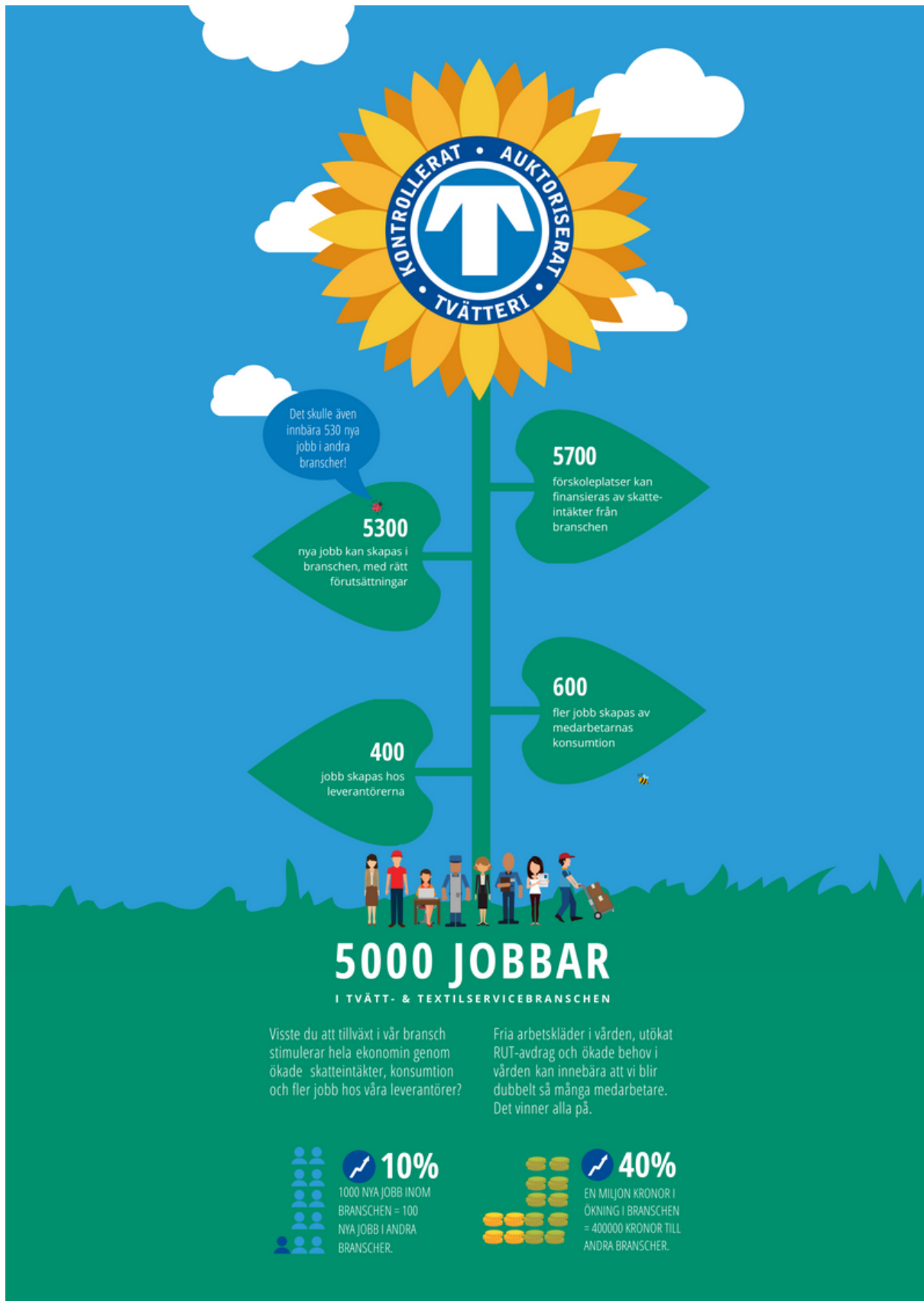
Behovet av nyanställningar växer i takt med att branschens samhällsvärde ökar. Ett exempel är de hygienkrav som nu gäller för arbetskläder inom hemvården. I grunden handlar kraven om att säkra vårdtagare och personal från att bli smittade av bakterier, inte minst multiresistenta sådana. För att skyddet ska bli fullständigt krävs tvätt av arbetskläderna anpassad för verksamheten. Tvätt- och textilservicebranschen erbjuder just denna typ av tjänster, men även med syftet att underlätta logistiken för sina kunder, i detta fall kommuner och privata utförare av hemvård, förlänga livslängden på textilierna och sänka miljöpåverkan.

Ökade krav på arbetsmiljö genererar ett växande behov av tvätt och textilservice. Men vinsten blir dubbel. Dels förbättras arbetsmiljön, dels sker nyanställningar som i sin tur genererar ökade skatteintäkter på utbetalad lön. Denna rapport visar på de förändringar som Sverige står inför och vad olika lösningar ger för resultat.

Ett exempel är den demografiska utmaningen vilken innebär att befolkningen utgörs av en allt större andel äldre. Det kommer att innebära ett ökat behov av tvätt- och textilservicetjänster inom vården men även inom hemmen. Ett sätt att underlätta för äldre, och även yngre som försöker få livspusslet att gå ihop, är att erbjuda RUT-avdrag för professionell tvätt.

Kostnaderna för ett ökande behov av rena textilier motsvaras av en intäktssida som har en positiv påverkan på Sveriges ekonomi. Vi har räknat på detta ekonomiska samhällsvärde. Redan idag svarar branschen för 795 miljoner kronor i inbetalad skatt, en skatteintäkt som naturligt ökar i takt med att branschen växer.

Slutsatsen är att tvätt- och textilservicebranschen är viktig för samhället och har en stor potential att göra mer nytta om den ges rätt förutsättningar.

2 INLEDNING

Denna rapport redovisar tvätt- och textilservicebranschen och dess samhällsekonomiska avtryck. Rapporten tar även upp ett antal samhällsutmaningar och branschens roll i att möta dessa.

Syftet är att öka förståelsen för och bidra till en diskussion om tvätt- och textilservicebranschen roll i samhället.

2.1 VAD ÄR TVÄTT- OCH TEXTILSERVICE?

Vi stöter på tvätt- och textilservicebranschen nästan varje dag. Det handlar om vardagliga saker som arbetskläder, entrémattor och handdukar inom vård, hotell och restauranger, textilier som hela tiden finns runt oss. De tre viktigaste produktgrupperna för branschen innefattar:

Arbetskläder – Uppemot hälften av Sveriges arbetande befolkning använder särskilda arbetskläder på jobbet, ofta tillhandahållna av arbetsgivaren. Professionell hantering gör att kläderna håller längre samtidigt som miljöpåverkan minimeras.

Bädd- och badtextilier – För sjukhus, äldreboenden, hotell och restauranger är hanteringen av textilier som täcken, lakan, bordsdukar och handdukar en viktig del av verksamheten.

Entrémattor – Det första som kan möta på kontor och i offentliga byggnader är en välkomnande entrématta, funktionellt utformad för att suga upp smuts och väta och därmed skydda golv och spara städkostnader. Olika lösningar för städning och hygien kompletterar serviceutbudet.

Professionella auktoriserade tvätt- och textilserviceföretag sköter all typ av hantering av textilier åt privata företag, offentliga institutioner och privatpersoner. Att tvätta är en viktig del, men det handlar även om att välja rätt produkter, uthyrning, transporter, lagning och annat som behöver göras för att textilier ska kunna användas ekonomiskt och miljöanpassat.

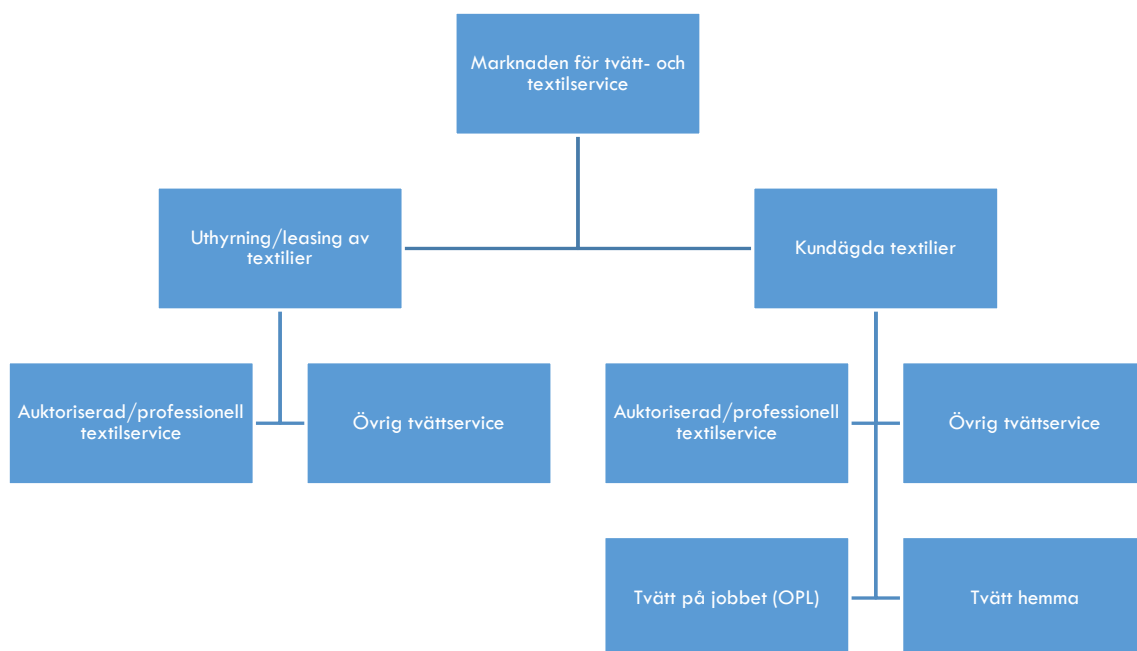
Figur 1. Processen för tvätt- och textilservice.

2.2 HUR STOR ÄR TVÄTT- OCH TEXTILSERVICEMARKNADEN?

Tvätt- och textilservicebranschen är en bred och expansiv näring med stor framtidspotential, som sammantaget omsätter fem miljarder kronor (Öster Research, 2017).

Enligt en undersökning av European Textile Services Association (ETSA) och Deloitte kan den europeiska marknaden, som idag omsätter drygt 110 miljarder kronor (11 miljarder euro), bli fyra gånger större om alla möjligheter med en miljöriktig, kostnadseffektiv och fackmannamässig tvätt och textilservicesektor tas till vara (Deloitte, 2014).

I figuren nedan visas strukturen på marknaden för tvätt- och textilservice. Marknaden består av två områden: uthyrning/leasade textilier samt kundägda textilier. Företagen i branschen är alltifrån enmansföretag till mycket stora arbetsplatser och består av ett segment som vänder sig till företag, kommuner och landsting och ett segment som vänder sig till privata konsumenter. Många företag har, i olika hög grad, kunder inom båda segmenten.

Figur 2. Marknaden för tvätt- och textilservice

3 BRANSCHENS SAMHÄLLSEKONOMISKA AVTRYCK

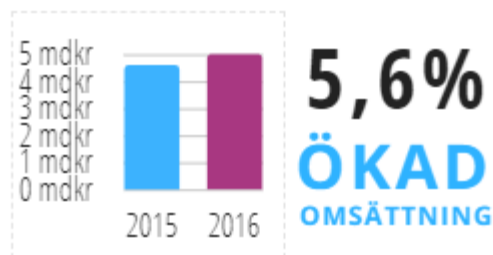
Genom att analysera branschen ur tre perspektiv går det att skapa en bild av tvätt- och textilservicebranschens samhällsekonomiska avtryck.

- Direkta effekter, dvs. den ekonomiska aktivitet som sker inom branschen. Dessa framgår av branschens årliga ekonomiska rapport.
- Indirekta effekter, dvs. den aktivitet som pågår hos framförallt hos branschens underleverantörer. Andreas Poldahl ek.dr vid Statistiska Centralbyrån har anlitat för beräkningar av produktions- och sysselsättningsmultiplikatorer.
- Effekter av medarbetarnas konsumtion. Dessa bygger på en antagande jämförelse med en engelsk rapport som bas (Regeneris, 2017).

3.1 BRANSCHENS STORLEK OCH DIREKTA EKONOMISKA EFFEKTER

Det tydligaste effekten som tvätt- och textilservicebranschen har på samhällsekonomin sker genom den ekonomiska aktiviteten i företagen.

I branschens årliga ekonomiska rapport framkommer att det råder en snabb utveckling inom tvätt- och textilservicebranschen. Det senaste året ökade rörelseintäkterna med 5,6 procent och nu omsätter branschen fem miljarder kronor (Öster Research, 2017).

Huvuddelen av omsättningen återfinns inom branschens cirka 250 aktiebolag. Utöver aktiebolag har branschorganisationen Sveriges Tvätteriförbund även medlemmar som är region- och landstingsägda verksamheter, handelsbolag, kommanditbolag och enskilda firmor. Dessa står tillsammans för en omsättning om cirka 370 miljoner kronor.

En uppskattning är att det arbetar runt 5 000 personer inom näringen. Med hänsyn tagen till att vissa arbetar deltid, endast under sommarmånaderna osv., motsvarar det sammanlagt cirka 4 000 helårstjänster. Två personer som arbetar halvtid utgör då tillsammans en heltidstjänst.

För varje helårstjänst betalar företagen ungefär 15 000 kr i månaden i arbetsgivaravgifter och inkomstskatt. Det innebär att tvätt- och textilservicebranschen genererar cirka 60 miljoner kronor i månaden, eller 720 miljoner kronor per år, i skatteintäkter till kommuner, landsting och stat.

Företagen betalar även bolagsskatt om 22 procent på den vinst de gör. Under 2015 (senast tillgängliga data) betalade svenska tvätterier drivna som aktiebolag 75 miljoner kronor i bolagsskatt (Klorofyll Miljökonsult, 2017).

Dessa skatteintäkter är viktiga för stat, kommun och landsting, 795 miljoner kronor per år räcker till ungefär 5 700 förskoleplatser eller 1 725 000 hemtjänsttimmar. Uträkningen är baserad på en totalkostnad per inskrivet barn på 138 800 kronor (Skolverket., 2016) och kostnad per beviljad hemtjänsttimme enligt nyckeltalen inom Kostnad per brukare för 2015 på 461 kronor (Sveriges Kommuner och Landsting, 2016).

3.2 EFFEKTER HOS BRANSCHENS LEVERANTÖRER

Tvätt- och textilservicebranschen arbetar i nära samarbete med bolag inom andra branscher. Exempelvis har branschen viktiga leverantörer inom textiltillverkning, maskintillverkning och maskinunderhåll, tvättmedel samt logistik/IT.

Det innebär att det som är bra för tvätt- och textilserviceföretagen även är bra för dess olika samarbetspartner i andra branscher.

3.2.1 Input-Output Analys

För att få en uppfattning om tvätt- och textilservicebranschens betydelse har vi anlitat Andreas Poldahl ek.dr vid Statistiska Centralbyrån. Han har fått uppdraget att beräkna produktions- och sysselsättningsmultiplikatorer.

Grunden för beräkningen är data från de Input och output-tabeller som innehåller uppgifter om försörjningsbalanser för alla varugrupper i näringslivet. Där framgår uppgifter om produktion, import, leveranser av insatsvaror, export samt annan slutanvändning. Genom att göra beräkningar på flödena mellan olika varugrupper och branscher går det att få en bild av relationerna mellan olika branscher (SCB, 2018).

Genom produktions- och sysselsättningsmultiplikatorer kan spridningseffekterna från en bransch till en annan studeras. Dessa tal uttrycker summan av direkta och indirekta effekter vid en expansion eller minskning i en specifik bransch.

Statistiska Centralbyråns resultat visar på en produktionsmultiplikator om 1,4 (SCB, 2018). Det innebär att om tvätt- och textilservicebranschen ökar sin produktion med en miljon, så ökar produktionen i andra branscher med 400 000 kronor. Vid fem miljarder kronor tillkommer två miljarder kronor i övriga branscher.

Sysselsättningsmultiplikatorn beräknas på motsvarande sätt. Istället för produktion så uttrycker den summan av direkta och indirekta effekter på antalet sysselsatta. Resultaten visar på en sysselsättningsindikator på 1,1 (SCB, 2018). Detta innebär att om 1 000 nya jobb skapas inom tvätt- och textilservicebranschen skapas 100 jobb i övriga branscher. Utöver de 4 000 helårstjänster som finns inom tvätt- och textilservicebranschen idag tillkommer 400 medarbetare i övriga branscher.

3.3 EFFEKTER AV MEDARBETARNAS KONSUMTION

I Storbritannien har Sveriges Tvätteriförbunds brittiska motsvarighet, Textile Services Association, genomfört en studie över branschens samhällsekonomiska effekter. De räknade då även med effekter av medarbetarnas konsumtion (Regeneris, 2017). Studien visar på ett intressant sätt hur samhällsekonomin hör samman.

Uppskattningsvis får i Sverige branschens medarbetare ut sammanlagt 68 miljoner kronor per månad efter skatt. På ett helt år innebär det 816 miljoner kronor som kan användas på olika sätt i samhällsekonomin. Om vi antar att de svenska medarbetarnas konsumtion skapar lika många arbeten per spenderad lön som de brittiska får vi fram att ytterligare cirka 600 jobb stöds med hjälp av tvätt- och textilservicebranschen.

Enligt SCB:s undersökning från 2012 spenderar genomsnittshushållet sina pengar ungefär så här: 30% bostad, 20% mat, 20% fritid och kultur, 10% transporter, 20% övrigt. Lönerna omvandlas alltså till bostäder, mat och dryck (inkl. restaurangbesök), upplevelser på fritiden med mera (SCB, 2012).

4 FRAMTIDA UTMANINGAR OCH BEHOV

Framtida utmaningar och behov påverkar tvätt- och textilservicebranschens samhällsvärde i ett större och längre perspektiv. Utvecklingen vi ser innebär en förändrad marknadspotential genom att samhället i allt högre grad kommer att efterfråga tvätt- och textilservicelösningar.

4.1 FRIA ARBETSKLÄDER I VÅRDEN

Sedan den 1 januari 2016 gäller Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg. Föreskrifterna gäller i arbetssituationer där fysisk kontakt förekommer mellan personal och patienter/brukare/boende och det finns risk för att smittämnen överförs.

Det här innebär att det ställs krav på arbetskläder inom exempelvis gruppboendestäder, hemtjänst och särskilt boende för äldre. Arbetskläderna får endast bäras i arbetet eller under färd mellan de olika arbetsplatserna. Dessutom anges det särskilt att överdelen ska vara kortärmad och att arbetskläderna ska bytas dagligen. Den logiska lösningen är att arbetsgivarna svarar för arbetskläder till sina medarbetare. Det är bland annat en fråga om hygien, identifikation och rättvisa.

Sveriges Tvätteriförbund genomförde under sommaren 2016 en enkätundersökning bland landets kommuner för att ta reda på hur de nya föreskrifterna kommer att hanteras. Resultaten visade på att många kommuner undersöker vilka behov de har och planerar för att genomföra upphandlingar.

För att visa vad detta kan innebära för tvätt- och textilservicebranschen presenteras nedan ett enkelt räkneexempel för vad de nya föreskrifterna kan innebära vad gäller marknadspotential och nyanställningar. I tabellen nedan listas ett antal stora yrkesgrupper som påverkas av föreskrifterna.

Tabell 1. Antal yrkesverksamma i ett antal utvalda yrken år 2016 (SCB, 2018).

Yrkesgrupp	Antal yrkesverksamma
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	138 161
Undersköterskor, habilitering	3 827
Vårdbiträden	76 546
Vårdare, boendestödjare	61 640
Personliga assistenter	72 566
Summa	352 741

Totalt arbetar över 350 000 personer i något av yrkena ovan. Ifall alla dessa skulle utrustas med arbetskläder skulle marknadspotentialen vara antalet personer multiplicerat med en årskostnad på cirka 5 500 kronor för tvätt- och textilservice. Det ger oss en grov uppskattning av det potentiella marknadsvärdet till 1,9 miljarder kronor.

För att sköta detta krävs personal, cirka hälften av tvätt- och textilserviceföretagens kostnader är lönekostnader. Cirka 934 miljoner kronor skulle därmed kunna gå till löner. Omvandlat till antal medarbetare i nivå med en ingångslön, dvs. en årskostnad på cirka 350 000 kronor, innebär det

potentiellt 2 700 nya medarbetare.

Fler faktorer finns att väga in, som hur föreskrifterna kommer att tolkas, hur många som redan har arbetskläder osv., men beräkningen ger en fingervisning om den stora potential som finns för sysselsättningsutvecklingen i och med de nya föreskrifterna.

4.2 FÅ VARDAGEN ATT GÅ IHOP FÖR FLER

Från tidiga 90-talet fördes en debatt i Sverige om hur marknaden för hushållsnära tjänster skulle kunna gynnas. Efter att andra länder som Finland, Österrike, Frankrike med flera gått före infördes RUT-avdraget i Sverige 2007.

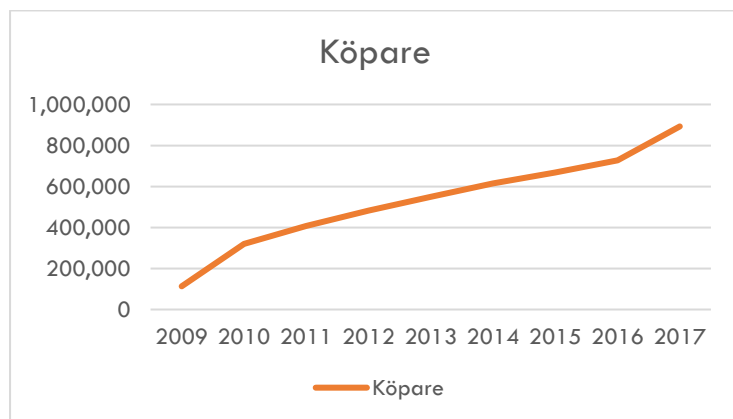
Syftet med åtgärden var framförallt:

- Att frigöra arbetande män och kvinnor från hushållsarbete, så att de skulle kunna ägna sin tid mer produktivt inom sina professioner och åt sin karriär. Detta innebär ökade skatteintäkter till samhället samtidigt som det sågs som en viktig jämställdhetspolitisk fråga då kvinnor traditionellt lagt mer tid än män på hushållsarbete.
- Att öka antalet instegsjobb, d.v.s. jobb som inte har särskilda krav på utbildning eller tidigare erfarenhet. Detta skulle underlätta etableringen på arbetsmarknaden för lågutbildade, nyanlända med flera grupper.
- Att omvandla svarta jobb till vita jobb. Detta innebär en rättvisare marknad, en ökad trygghet för medarbetarna och ökade skatteintäkter till samhället.

Rent praktiskt fungerar RUT-avdraget så att individen får avdrag med 50 procent om arbetskostnaden direkt på fakturan. Den överväldigande majoriteten av alla avdrag som görs gäller städtjänster, exempelvis veckostädning och flyttstädning.

4.2.1 Utveckling av användning av RUT-avdrag

Ända sedan RUT-avdraget infördes har antalet köpare stigit. Under 2017 använde 890 000 personer RUT-avdraget, och det första kvartalet 2018 kan vi se en ökning med 12 procent gentemot 2017 (Skatteverket, 2018). Håller trenden i sig innebär det att runt en miljon svenskar kommer att använda RUT-avdraget under 2018.

Figur 3. Köpare av RUT-tjänster 2009-2017 (Skatteverket, 2018).

RUT-avdragets popularitet visar en stor efterfrågan på tjänster som avlastar människor från obetalt hemarbete. Det obetalda hemarbetet består av sådant som städning, diskning, trädgårdsskötsel och tvätt.

På grund av RUT-avdragets utformning har just tvätt varit något som är svårt att få med. Anledningen är att dagens utformning kräver att allt arbete ska ske på plats i eller i anslutning till hemmet, vilket innebär att personalen måste vänta på att tvätt- och torkprogram ska bli klara, att de måste lära sig använda varje enskild maskin och en rad andra problem som omöjliggör professionell hantering på det sätt som sker inom tvätt- och textilservicebranschen.

För att komma till rätta med bristerna finns nu olika förslag om att RUT-avdrag även ska gälla för tvätt som sker utanför hemmen på professionella tvätterier. Förutom att stärka de grundläggande syften som finns med RUT-avdraget finns det även fördelar som gäller just tvätt utanför hemmet¹. Det gäller inte minst de miljömässiga fördelarna med professionell tvätt- och textilservice i form av lägre resurs- och kemikalieanvändning. Eftersom tillgången till tvätt- och torkmaskiner skiljer sig åt mellan hyresrätter och ägda boendeformer, vilket påverkar möjligheterna att använda RUT-avdraget för tvätt med dagens regelverk, finns det även rättviseaspekter att beakta.

Det finns flera olika alternativ för hur ett utvidgat RUT-avdrag skulle kunna fungera rent praktiskt och vilka tjänster som skulle kunna omfattas. En utgångspunkt är dock att privatkunder ska ha rätt till avdrag för cirka 50 procent av kostnaden².

4.2.2 Beräkning av marknadspotential och effekter på tvätt- och textilservicebranschen

Följande räkneexempel gällande marknadspotential och nyanställningar visar vad en utvidgning av RUT skulle kunna innebära inom tvätt- och textilservicebranschen.

Utgångspunkten för uträkningen är att de mest troliga potentiella kunderna är de som redan idag använder RUT-avdrag i relativt hög utsträckning. Där utgår vi från Skatteverkets rapport från 2011 som visar att 11 procent hade RUT-avdrag över 10 000 kronor per år, och ytterligare 13 procent om 5 000 – 10 000 kronor per år, samt ny statistik om antalet användare. Slutsatsen blir att branschen har en potentiell marknad om 75 000 mycket sannolika kunder eller 175 000 sannolika kunder.

Värdet på tjänsten beräknas till 1 600 kronor exklusive moms per månad för företaget som säljer tjänsten. Detta motsvarar en kostnad för kunden på 1 000 kronor inklusive moms per månad efter avdrag.

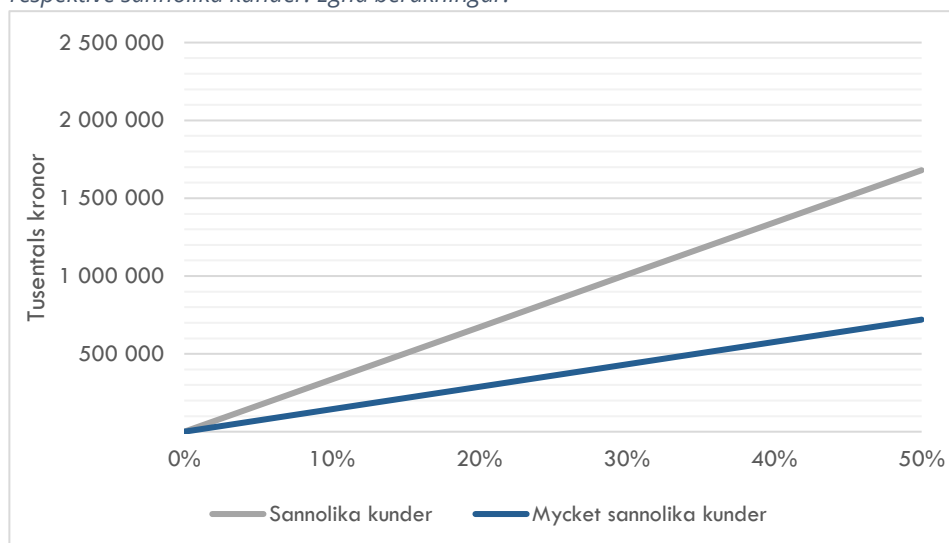
Det är svårt att avgöra hur stor andel av de potentiella kunderna som skulle köpa tvätt- och textilservicetjänster. En utgångspunkt är SCB statistik över tidsanvändning hos personer i åldern 20–84 år som visar att vi i genomsnitt lägger en tredjedel så mycket tid på att tvätta som på att städa (SCB, 2012, s. 154). Ifall en tredjedel av de potentiella kunderna skulle köpa tvättservice skulle det innebära ett marknadsvärde på 480 – 1 120 miljoner kronor (MSEK) per år.

I diagrammet nedan går det att se hur stor marknadspotentialen är vid olika grader av marknadsgenomslag.

¹ Intressant ur ett jämställdhetsperspektiv är att tvättande är det hushållsarbete där skillnaderna mellan män och kvinnor är störst (SCB, 2012, s. 70).

² RUT-avdragen ger normalt rätt till avdrag baserat på arbetskostnaden, d.v.s. timpriset multiplicerat med antalet arbetade timmar.

Tabell 2. Marknadspotential i tusentals kronor vid olika grader av marknadsgenomslag av mycket sannolika respektive sannolika kunder. Egna beräkningar.

Räknar vi med en marknadspotential om 480 – 1 120 miljoner kronor (MSEK), dvs. ett marknadsgenomslag på 33 procent, innebär det sannolikt många nya medarbetare i branschen. Då cirka hälften av företagens kostnader är lönekostnader innebär det att 560 miljoner kronor skulle kunna gå till löner. Omvandlat till antal medarbetare i nivå med en ingångslön, dvs. en årskostnad på cirka 350 000 kronor, innebär det potentiellt 1 600 nya medarbetare.

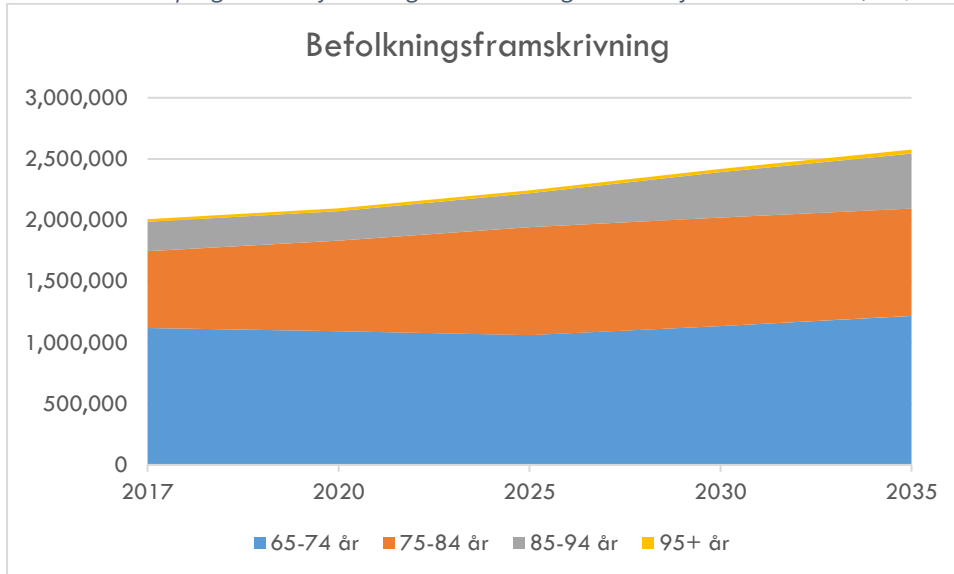
Naturligtvis finns det fler faktorer att väga in, som hur det exakta regelverket kommer att se ut, vinstmarginaler, hur mycket tid som kommer att gå till att hämta/lämna tvätt osv. Ovanstående räkneexempel ger dock en fingervisning om att det kan finnas en stor sysselsättningspotential om RUT-avdraget utvidgas.

4.3 ÅLDRADE BEFOLKNING ÖKAR BEHOVEN

En av de stora utmaningarna för den offentliga sektorn de närmaste decennierna är den demografiska utvecklingen. I korthet ligger utmaningen i att befolkningen lever längre, samtidigt som färre barn föds. Det leder till en situation där antalet äldre som andel av befolkningen ökar.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv innebär detta att de som är i yrkesverksam ålder måste försörja allt fler äldre. Varje person i arbetsför ålder måste i dagsläget försörja 0,75 barn och äldre. Redan 2024 prognosticeras den siffran ha stigit till 0,8 och i mitten av 2030-talet kommer den att vara uppe i 0,85. Antalet personer över 65 år kommer att öka från två miljoner idag till 2,6 miljoner personer i mitten av 2030-talet (SCB, 2017).

Tabell 3. Aktuell prognos över folkmängden. Folkmängd 31 dec efter ålder och år (SCB, 2017).

Ett ökat antal äldre kommer att öka behoven inom äldreomsorgen. Inom kommunerna innefattar detta s.k. brukartvätt inom hemtjänsten och på äldreboenden. Många äldre har rätt till hemtjänst vilket ofta innefattar att de har rätt att få hjälp med tvätten. Inom landsting och regioner kommer det troligtvis att innebära ett ökat behov inom vården, där det ställs särskilt höga krav på renlighet.

I Sverige bodde 1 976 857 personer i åldern 65+ år 2016 (SCB, 2018), och 106 002 bodde i särskilt boende, i dagligt tal ofta kallat äldreboende (Socialstyrelsen, 2018). Det motsvarar cirka fem procent av alla i åldern 65+. Baserat på detta och en ökning av antalet personer över 65 år med cirka 600 000 personer kan vi uppskatta ett ökat behov av cirka 30 000 platser inom särskilt boende.

Antalet personer i åldern 65+ som hade hemtjänst i ordinärt boende var samma år 228 654, dvs. cirka 12 procent. Vid en ökning med 600 000 personer uppskattar vi därav att antalet personer med hemtjänst kommer att stiga med cirka 70 000. En grov uppskattning är att cirka hälften av dessa kommer att ha rätt till hjälp med tvätt.

Tvätt av sänglinne inom särskilt boende och hemtjänst kostar cirka 2 000 kronor per år. 65 000 nya platser kommer därmed innebära en ökad marknad om cirka 130 miljoner kronor.

De ökade behoven omfattar även arbetskläder. Enligt Sveriges Kommuner och Landstings rekryteringsrapport kommer antalet medarbetare inom kommun/privat utförare som arbetar med äldreomsorg och funktionsnedsatta öka med 24 procent eller 67 000 personer fram till 2026. Inom landstingen/privata utförare kommer antalet medarbetare p.g.a. den demografiska utvecklingen behöva utökas med 42 000 personer (Sveriges Kommuner och Landsting, 2018). Räknar vi med en årskostnad på 5 500 kronor per år och medarbetare för tvätt och textilservice innebär det en marknadspotential på 600 miljoner kronor.

Sammantaget bedömer vi att den åldrande befolkningen kommer att innebära ett ökat behov av tvätt- och textilservicetjänster om 730 miljoner kronor. Räknar vi med att cirka hälften av företagens kostnader är lönekostnader innebär det att 365 miljoner kronor skulle kunna gå till löner. Omvandlat till antal medarbetare i nivå med en ingångslön, dvs. en årskostnad om cirka 350 000 kronor, innebär det potentiellt 1 000 nya medarbetare.

4.4 ARBETSMARKNADEN OCH BEHOV AV INSTEGSJOBB

En av dagens stora utmaningar är att minska arbetslösheten inom vissa särskilt utsatta grupper där arbetslösheten är stor. Arbetsförmedlingen har ett särskilt uppdrag att prioritera bland annat unga, nyanlända och långtidsarbetslösa (Arbetsförmedlingen, 2018).

Tvätt- och textilservicebranschen har många jobb där det inte finns krav på varken högre utbildning eller perfekta svenskkunskaper. I tabellen nedan listas de tio vanligaste yrkena inom branschen.

Tabell 4. De tio vanligaste yrkena inom tvätt- och textilservicebranschen 2016 (SCB, 2018).

Yrke	Antal medarbetare inom branschen
8151 Maskinoperatörer, blekning, färgning och tvättning	2150
8159 Övriga maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri	369
8332 Lastbilsförare m.fl	284
9320 Handpaketerare och andra fabriksarbetare	245
3322 Företagssäljare	159
1292 Övriga administrations- och servicechefer, nivå 2	136
4222 Kundtjänstpersonal	124
1372 Produktionschefer inom tillverkning, nivå 2	66
4119 Övriga kontorsassistenter och sekreterare	54
8329 Övriga bil-, motorcykel- och cykelförare	50

För de flesta av yrkena i tabellen ovan finns det inga krav på högre utbildning. Inom den absolut största yrkesgruppen i branschen, maskinoperatörer inom blekning, färgning och tvättning, har ungefär en tredjedel högst grundskoleutbildning och drygt hälften högst gymnasieutbildning; ungefär 40 procent är födda utomlands (Öster Research, 2017).

Detta innebär att professionella auktoriserade tvätt- och textilserviceföretag spelar en viktig roll för etableringen på arbetsmarknaden. Branschen anställer många unga, många utan färdig utbildning och många som är utlandsfödda.

5 DIGITALISERING OCH UTVECKLING

5.1 NYA DIGITALA LÖSNINGAR FÖR PRIVATPERSONER

Trenden med digitala lösningar för tjänster, s.k. delningsekonomi, accessekonomi eller on-demand-ekonomi har svept över världen de senaste åren. Det mest uppmärksammade exemplet är Uber som mer eller mindre har revolutionerat taxibranschen. Uber startade i New York 2011 och 2017 fanns det fler Uber-bilar i New York än vanliga klassiska "Yellow Cabs" (Hu, 2017).

Sedan dess har entreprenörer försökt återskapa samma sak i alla möjliga branscher, enligt en modell som kallas "Uber for X". Tvätt- och textilservice är inget undantag, utan även inom den här branschen har det dykt upp ett antal nya tjänster de senaste åren. Internationellt kan vi se en stor mängd aktörer som på olika försökt nå ut såsom Rinse, Cleanly och Laundrapp.

Tjänsterna fungerar vanligtvis så att kunden bokar en tid för upphämtning i sin app eller på nätet. Bolaget kommer därefter och hämtar upp tvätten. Några dagar senare kommer bolaget och lämnar tvätten till kunden. Till detta kopplas även diverse extratjänster såsom lagning, extra snabba leveranser och prenumerationer.

5.1.1 Olika affärsmodeller

Det finns många olika affärsmodeller att arbeta efter. Ett sätt att kategorisera dem är efter om de äger själva tvätterierna eller inte.

De som mest liknar Uber är de som inte själva äger eller driver tvätterier. De ser sig istället som teknik-/IT-bolag som arbetar med att koppla ihop tvätt- och textilserviceföretag med nya kunder genom appar och hemsidor. Fördelen med detta är att de kan växa snabbt genom att knyta till sig samarbeten med lokala tvätterier. Nackdelen är att de har mindre kontroll över processerna.

Andra bolag har valt att själva även kontrollera själva tvättprocessen. För de som redan idag befinner sig i branschen är digitala lösningar ett sätt att nå ut till nya målgrupper och öka servicen till kunderna. De har fördelen av att de har kontroll över hela processen. Nackdelen är att det kräver stora investeringar för att kunna växa.

5.1.2 Potentiella effekter för tvätt- och textilservicebranschen

Att tvätta är något som de flesta hushåll fortfarande gör helt själva, trots att vi vet att det är något många skulle vilja slippa. Till exempel angav 37 procent i en undersökning att tvätt var det hemarbete som de helst skulle slippa (Cozi, 2013). Det finns med andra ord en stor potentiell marknad. För att nå ut till den krävs dock att det tas fram nya tjänster som är attraktiva för de potentiella kunderna.

On-demand-tjänster är attraktiva för kunderna genom att de gör det enklare och bekvämare för konsumenterna. Sannolikt kommer detta att innebära att det lockas in nya kunder till tvätt- och textilservicebranschen som annars hade fortsatt att tvätta själva.

5.2 INNOVATIONER SOM MÖTER MILJÖUTMANINGEN

En av världens stora utmaningar är att ställa om till ett miljömässigt hållbart samhälle.

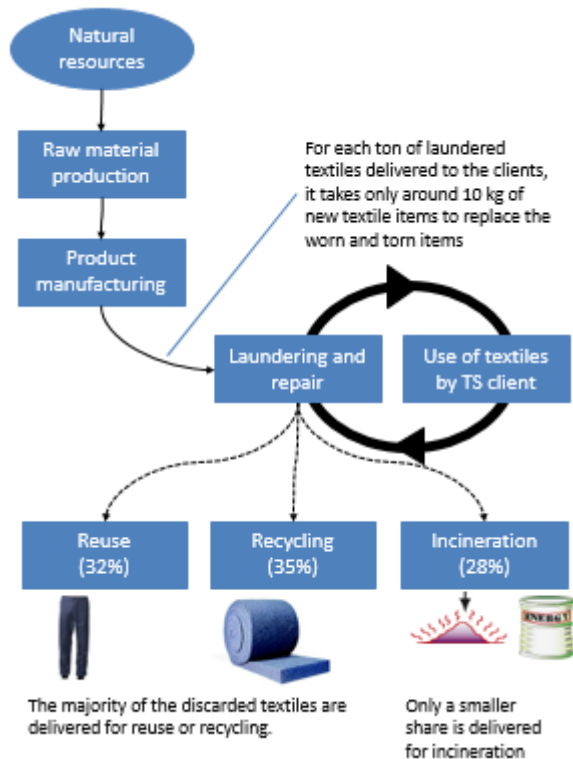
Tvätt- och textilservicebranschen är viktiga aktörer när det gäller hanteringen av textilier. I och med att professionella auktoriserade tvätt- och textilserviceföretag ansvarar för hela plaggens livscykel har de förutsättningarna och incitamenten att se till att de håller länge, lagas vid behov, och att de tas om hand efter att de inte längre kan hyras ut som plagg.

Avfallsdirektivet (2008/98/EG) anger en avfallshierarki, dvs. den prioritering som behöver ske när det gäller avfall. SAKAB-modellen definierar den enligt följande:

1. Förhindra uppkomst av avfall
2. Återanvända
3. Avgifta kretsloppet
4. Materialåtervinna
5. Energiåtervinna
6. Deponera

I och med att professionella auktoriserade tvätt- och textilserviceföretag ofta hyr ut produkter innebär det att de direkt gör en insats i det översta steget. Genom att hyra istället för att köpa så minimeras produktionen av överflödiga textilier.

Branschen ser även till att textilierna återanvänds, t.ex. hos andra medarbetare eller kunder ifall behov ändras. De ser även till att laga trasiga produkter så att de kan användas igen. Om produkterna inte längre går att laga, kan tvätt- och textilserviceföretagen genom sina samarbetspartner se till att materialet återvinns eller tas hand om på bästa sätt. Textiliernas väg kan beskrivas med nedanstående bild.

Figur 4. Textiliens väg (Southern Denmark University på uppdrag av ETSA)

Enligt en undersökning gjord av den europeiska branschorganisationen *European Textile Services Association* finns flera fördelar med professionell tvätt jämfört med sådan som utförs i hemmen. Undersökningen visade bland annat att sex av tio konsumenter startade sin tvättmaskin även om den inte var helt full och att fler än hälften av konsumenterna följer inte maskintillverkarens anvisningar vad gäller tvättmedelsdosering (ETSA, 2014).

5.2.1 Innovationer

Eftersom tvätt- och textilservicebranschen arbetar professionellt med textilier ger det helt andra förutsättningar för att arbeta med innovation och utveckling inom området, jämfört med aktörer som gör enstaka inköp.

De senaste åren har vi t.ex. sett exempel på:

- Nya material
- Nya kemikalier
- Ny teknisk utveckling för minskat svinn

För fler exempel se <https://www.textilservicebranschen.se/innovation/>

6 SLUTSATSER

I denna rapport har vi beskrivit hur tvätt- och textilservicebranschen på olika sätt bidrar till samhället. Det gäller ekonomiskt, men branschen är och kommer också att vara viktig för att möta flera av de stora utmaningar som ligger framför samhället.

6.1 BRANSCHENS SAMHÄLLSEKONOMISKA AVTRYCK

Ovanstående genomgång visar hur tvätt- och textilserviceföretagen bidrar till samhällsekonomin. Genom att underlätta för tvätt- och textilservicenäringen att göra affärer stimulerar man hela ekonomin.

Branschen omsätter cirka fem miljarder kronor och har uppskattningsvis 5 000 medarbetare.

Hos underleverantörer uppskattar vi omsättning till två miljarder och 400 medarbetare.

Medarbetarnas konsumerar för 816 miljoner kronor per år vilket ger upphov till uppskattningsvis 600 heltidsjobb.

Tabell 5. Sammanfattning av samhällsekonomiskt avtryck av tvätt- och textilservicebranschen.

	Ekonomisk storlek	Medarbetare
Branschens storlek	5 miljarder kronor	Ca 5 000 personer totalt 4 000 omräknat till heltidstjänster
Effekter hos branschens leverantörer	2 miljarder kronor	400
Effekter av medarbetarnas konsumtion	816 miljoner kronor	600

6.2 FRAMTIDA UTMANINGAR OCH BEHOV

Det finns stora behov av arbetskläder inom vård och omsorg, utmaningar att få vardagen att gå ihop för fler samt utmaningar p.g.a. den åldrande befolkningen. Vad detta kan innebära för tvätt- och textilservicebranschen framgår i tabellen nedan.

Tabell 6. Sammanfattning av marknadspotential och potentiella nya medarbetare inom tvätt- och textilservicebranschen.

	Marknadspotential	Nya medarbetare
Fria arbetskläder i vården	1 900 000 000	2700
Få vardagen att gå ihop för fler med RUT-avdrag	1 120 000 000	1600
Åldrande befolkning	730 000 000	1000
Summa	3 750 000 000	5300

Sammantaget bedömer vi att det till följd av behoven som analyserats i rapporten finns en

marknadspotential om ytterligare 3,75 miljarder kronor. Detta kan i sin tur resultera i cirka 5 300 nya medarbetare i branschen.

Fler än 5 000 nya jobb inom tvätt-och textilservicebranschen skulle innebära en fördubbling av antalet nuvarande medarbetare.

6.3 DIGITALISERING OCH UTVECKLING

Inom tvätt- och textilservicebranschen pågår en intressant utveckling inom områdena digitalisering och nya hållbara innovationer.

Flera aktörer har börjat med s.k. on-demand-tjänster som medför att det blir mycket mer tillgängligt för konsumenter att använda sig av tvätt- och textilservicetjänster. Sannolikt kommer det att innebära att fler individer och kundgrupper kommer att vända sig till branschen framöver.

För att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle utvecklas inom branschen bland annat nya material, kemikalier och det sker även optimering av processer för att minska svinnet. Denna utveckling forceras genom de krav som ställs på de professionella aktörerna i branschen genom T-märket, dvs en kvalitetsmärkning som får användas av samtliga medlemmar i Sveriges Tvätteriförbund. Märkningen innebär att tvätterierna uppfyller förbundets krav på yrkesmässig kunskap, god företagsamhet och effektivt resursutnyttjande. Auktoriseringskontrollen säkerställer att ett tvätteri som bär T-märket klarar Tvätteriförbundets kravnivåer inom områdena hygien, ekonomi, processkontroll, miljö, arbetsmiljö och kvalitet.

6.4 REKOMMENDATIONER

Tvätt- och textilservicebranschen är viktig för samhället och kommer att få en ökad betydelse genom de ökade krav på hygien som är nödvändiga för att förhindra smittspridning och genom en förändrad befolkningsstruktur. Branschen har en stor potential för nyanställningar och då inte minst att kunna erbjuda så kallade instegsjobb. Genom att branschen expanderar ökar det ekonomiska samhällsvärdet genom ökade skatteintäkter och genom att fler människor kommer i arbete, får lön och kan utöka sin konsumtion. Denna positiva utveckling accelererar om branschen ges rätt förutsättningar.

Viktigast är att:

- Utvidga RUT-avdraget till att även gälla tvätt utanför hemmet.
- Upphandla och köp in tvätt- och textilservice av seriösa aktörer med T-märkning.
- Se branschen som en innovativ part för att åstadkomma miljö- och kostnadseffektiva tvätt- och textilservicelösningar.

7 KONTAKT

Rapporten är upprättad av Öster Research på uppdrag av Sveriges Tvätteriförbund. Har du frågor eller funderingar kring rapporten eller tvätt- och textilservicebranschen är du varmt välkommen att höra av dig till författaren:

Öster Research

Stefan Öster

Tel: 0708-68 95 66

E-post: stefan@osterresearch.com

Webb: www.osterresearch.com

8 REFERENSER

- Arbetsförmedlingen. (den 24 April 2018). *Stöd och service hos Arbetsförmedlingen*. Hämtat från <https://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetssokande/Stod-och-service.html>
- Cozi. (den 25 Juli 2013). *The Chores We Hate*. Hämtat från <http://www.cozi.com/blog/chores-we-hate/>
- Deloitte. (2014). *Quantifying the opportunity - European Market Sizing Study for ETSA*.
- Ekonomifakta. (2018). *Ekonomifakta*. Hämtat från Räkna ut din skatt: <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Skatter/Rakna-pa-dina-skatter/Rakna-ut-din-skatt>
- ETSA. (Maj 2014). *Det är skadligare för miljön att tvätta arbetskläder i hemmen än på professionella tvätterier*. Hämtat från https://www.textile-services.eu/_common/file.cfm?id=23C9B5C0A8C38345F0E85A4F53F2570C
- Hu, W. (den 12 Oktober 2017). Uber, Surging Outside Manhattan, Tops Taxis in New York City. *The New York Times*.
- Klorofyll Miljökonsult. (2017). *Hållbarhetsrapport 2017*.
- Öster Research. (2016). *Upp till 3500 riktiga jobb kan skapas - nyanställningar och marknadspotential vid nya föreskrifter för arbetskläder*.
- Öster Research. (2017). *Branschrappport 2017 - Statistik om tvätt- och textilservicebranschens utveckling*.
- Regeneris. (2017). *The Economic Value of the Textile Services Sector to the UK Economy*.
- SCB. (2012). *Hushållens utgifter*. Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/hushallen-utgifter/hushallens-utgifter-hut/pong/tabell-och-diagram/2012/hushallsgrupp--andel-av-totala-utgifter-per-hushall-ar-2012/>
- SCB. (2012). *Levnadsförhållanden rapport 123, Nu för tiden. En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11*.
- SCB. (den 12 04 2017). *Sveriges framtida befolkning 2016-2060*. Hämtat från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningsframskrivningar/befolkningsframskrivningar/pong/tabell-och-diagram/sveriges-framtida-befolkning-20162060/forsorjningskvot-och-prognos/>
- SCB. (den 23 April 2018). *Anställda (yrkesregistret) 16-64 år efter Yrke (SSYK 2012) och år*. Hämtat från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__AM__AM0208__AM0208E/YR EG50/table/tableViewLayout1/?rxid=2bcc6350-7bf4-4c02-8051-d2056f6465a1
- SCB. (den 18 April 2018). E-postkonversation med avdelningenn för ekonomisk statistik.
- SCB. (2018). *Folkmängd efter ålder och år*. Hämtat från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101A/BefolkningR1860/table/tableViewLayout1/?rxid=f45f90b6-7345-4877-ba25-9b43e6c6e299
- SCB. (den 28 Februari 2018). *Input-Output – tabellpaket från Nationalräkenskaperna*. Hämtat från https://www.scb.se/contentassets/ebc9041b86db4590846429349b4766a9/beskrivning-av-input-output-tabellpaketet_2.pdf

SCB. (2018). Leverans till Öster Research.

Skatteverket. (2011). *Rapport 2011:1, Om RUT och ROT och VITT och SVART.*

Skatteverket. (den 12 04 2018). *Rot- och Rutbetalningar, statistik.* Hämtat från <https://skatteverket.entricscape.net/store/9/resource/279>

Skolverket. (2016). *Kostnader för förskolan 2015.*

Socialstyrelsen. (2014). *Äldre och personer med funktionsnedsättning - regiform år 2013 – Vissa kommunala insatser enligt socialtjänstlagen .*

Socialstyrelsen. (2018). *Statistikdatabas för äldreomsorg .* Hämtat från <http://www.socialstyrelsen.se/statistik/statistikdatabas/aldreomsorg>

Sveriges Kommuner och Landsting. (2016). *Årets jämförelse av KPB-nyckeltal.*

Sveriges Kommuner och Landsting. (2018). *Sveriges viktigaste jobb finns i välfärden - Rekyteringsrapport 2018.*